

УДК: 343.45:340.134(4-672EU)
Biblid 1451-3188, 17 (2018)
Год XVII, бр. 63, стр. 287–301
Изворни научни рад

ОПШТА УРЕДБА (ЕУ) 2016/679 О ЗАШТИТИ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

др Јасмина ВУКОТИЋ¹

Abstract: The protection of natural persons in relation to the processing of personal data is a fundamental human right, which means that the regulations on the protection of natural persons with regard to the processing of their personal data must respect the fundamental rights and freedoms of such persons, and in particular their right to protection of their personal data. On the other hand, the right to the protection of personal data must be balanced with other fundamental rights and freedoms, which must also be taken into account in the regulations on the protection of personal data. This paper deals with the General Data Protection Regulation EU 2016/679, primarily its parts concerning the basic principles, the rights of the data subject, the obligations of the controller and processor, and the transfers of personal data to the third countries or international organisations. The basic principles are related to the processing of personal data, its lawfulness, fairness and transparency, the purposes of data collecting, accuracy and security of data and the conditions of consent where processing is based on consent. This Regulation also deals with the rights of the data subject, as transparency, information and the right of access to personal data, his rights to rectification, erasure and restriction of processing, its right to data portability and right to object and automated individual decision-making. The rights of the data subject could be restricted in accordance to the conditions provided in the Regulation. The Regulation concerns also the obligations and responsibilities of the controller and the processor in order to protect the rights of the data subject, especially their obligations according to the security of processing and data protection impact assessment and prior consultation. Finally, this paper deals with the transfers of personal data to the third countries or international

¹ Висока школа струковних студија за информационе технологије ITS, Београд. Е-маил: vvukotic@sbb.rs

organizations, which could be done on the basis of an adequate decision or on the basis of providing appropriate safeguards by the controller or processor.

Key words: personal data protection, rights of the data subject, responsibility of the controller, data transfers

1) СВРХА

Имајући у виду да свака обрада података о личности мора да буде законита и правична, што значи да за испитанике мора да буде транспарентно да се подаци о њима прикупљају и обрађују и у којој мери се то ради, да подаци о личности морају бити примерени, релевантни и ограничени на оно што је неопходно за сврхе обраде, те да подаци о личности морају да се обрађују на основу пристанка испитаника или да обрада буде заснована на другој легитимној основи, а што укључује и примену одговарајућих обавеза за руковоаоца, основни циљеви ове Уредбе су заштита основних права и слобода лица на које се подаци односе, посебно њиховог права на заштиту података о личности. Сврха Уредбе је и да обезбеди слободно кретање података унутар Уније, које се не сме ограничавати или забрањивати, изузев из разлога који се односе на заштиту лица на које се подаци односе приликом обраде података о њима. Наведене сврхе се постижу регулисањем права испитаника, обавеза руковоаоца, надлежности независних надзорних тела, преноса података, сарадње, те одговарајућих правних средстава, санкција и одговорности.

2) МЕРЕ ЕУ

Уредба (ЕУ) 2016/679 Европског парламента и Савета од 27. априла 2016. године о заштити појединаца у вези са обрадом података о личности и о слободном кретању таквих података, и о стављању ван снаге Директиве 95/46/ЕЗ (Општа уредба о заштити података – *Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation)*).

3) САДРЖАЈ

Општа уредба о заштити података подељена је на 11 поглавља, прво поглавље садржи опште одредбе, друго начела, треће права испитаника, четврто регулише организатора обраде и обрађивача, пето пренос података о личности трећим земљама и међународним организацијама, шесто садржи одредбе о независним надзорним телима, седмо о сарадњи и конзистентности, осмо о правним средствима, одговорности и санкцијама, девето одредбе у вези са посебним ситуацијама обраде, десето регулише делегиране акте и акте за

спровођење и једанаесто завршне одредбе. У овом раду биће речи о начелима, правима испитаника, одговорностима руковооца и обрађивача, те условима преноса података у треће земље или међународне организације.

Начела

Уредба наводи следећа начела обраде података: начело законитости, поштења и транспарентности, начело ограничавања сврхе, начело смањења количине података, начело тачности, начело ограничења чувања података и начело целовитости и поверљивости. Начело законитости подразумева да подаци о личности морају да буду обрађени законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе. Под ограничавањем сврхе подразумева се да подаци треба да буду прикупљени у одређене, изричите и законите сврхе и да не смеју да се даље обрађују на начин који није у складу са тим сврхама. Начело смањења количине података предвиђа да подаци морају бити примерени, релевантни и ограничени на оно што је неопходно у сврхе у које се обрађују, а начело тачности да подаци морају бити тачни и према потреби ажурирани и да је потребно предузети све разумне мере да подаци који нису тачни буду обрисани или исправљени без одлагања. Ограничење чувања значи да подаци морају да буду чувани у облику који омогућава идентификацију испитаника само онолико дуго колико је то потребно за сврхе ради којих се подаци обрађују, док целовитост и поверљивост значи да подаци морају да буду обрађивани на начин којим се обезбеђује њихова безбедност, што укључује заштиту од неовлашћене или незаконите обраде и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких или организационих мера.

Да би обрада података била законита мора да буде испуњен један од следећих услова: да је испитаник дао пристанак на обраду својих података о личности за једну или више посебних сврха, да је обрада потребна за извршење уговора у коме је испитаник странка или како би се предузеле радње на његов захтев пре склапања уговора, да је обрада потребна ради поштовања правних обавеза руковооца обраде, да је обрада потребна ради заштите кључних интереса испитаника или другог физичког лица, да је обрада потребна ради извршења задатка у јавном интересу или при извршењу службеног овлашћења руковооца обраде, те да је обрада потребна ради остварења легитимних интереса руковооца обраде или трећег лица, осим када над тим интересима преовлађују јачи интереси или основна права и слободе испитаника који захтевају заштиту података о личности, посебно ако је испитаник дете (с тим што се овај последњи услов не примењује када обраду врше органи власти при обављању својих послова). Правни основ за обраду података у случају да је обрада потребна ради извршавања правних обавеза руковооца обраде и када је обрада потребна ради извршења задатака у јавном

интересу или службеног овлашћења руковоаца обраде, представља право Уније или право државе чланице које се примењује на руковоаца обраде. Сврха обраде одређује се по истом правном основу или мора бити нужна за извршавање задатка од јавног интереса или вршења службеног овлашћења руковоаца (када је обрада потребна за извршење задатка у јавном интересу или при извршењу службеног овлашћења руковоаца). Тај правни основ може садржавати посебне одредбе ради прилагођавања примене правила ове уредбе, као што су општи услови којима се уређује законитост обраде од стране руковоаца, врсте података који су предмет обраде, лица чији се подаци обрађују, субјекте којима подаци о личности могу да се откривају, ограничавање сврхе, рокове чувања, радње и поступке обраде, укључујући мере за обезбеђење законите и поштене обраде. Правом Уније или државе чланице мора се остварити циљ од јавног интереса и то мора бити сразмерно законитом циљу коме се тежи. У случају да обрада података у сврхе које су различите од сврхе у коју су подаци прикупљени није заснована на пристанку испитаника, или на праву Уније, или државе чланице које представља нужну и разумну меру у демократском друштву, руковалац обраде у циљу утврђивања да ли је обраду у другу сврху у складу са сврхом за коју су подаци првобитно прикупљени узима у обзир: сваку везу између сврха у које су подаци прикупљени и сврха намераване даље обраде, контекст у коме су прикупљени подаци о личности у погледу односа између испитаника и руковоаца, природу података о личности, могуће последице намераване даље обраде за испитаника и постојање одговарајућих мера заштите. Када је обрада заснована на пристанку руковалац мора да буде у могућности да докаже да је испитаник дао пристанак на обраду својих података о личности. Ако испитаник пристанак да у писаној изјави која се односи и на друга питања, захтев за пристанак мора да буде јасно приказан да се разликује од других питања, у разумљивом и лако доступном облику уз употребу јасног и једноставног језика. Испитаник има право да у било ком тренутку повуче свој пристанак, а његово повлачење не утиче на законитост обраде на основу пристанка пре његовог повлачења. О овоме испитаник мора да буде обавештен пре давања пристанка, а повлачење пристанка мора да буде подједнако једноставно као и давање пристанка. Приликом процене да ли је пристанак дат добровољно, у највећој могућој мери узима се у обзир да ли је извршење уговора укључујући пружање услуге условљено пристанком на обраду података о личности која није неопходна за извршење тог уговора. Уредба посебно регулише пристанак детета у вези са услугама информационог друштва, те обраду посебних категорија података о личности, обраду података о личности који се односе на кривичну и прекршајну одговорност и обраду за коју није потребна идентификација. У погледу пристанка детета на обраду својих података о личности у погледу нуђења услуга информационог друштва непосредно детету, обрада таквих података је законита ако дете има најмање 16 година (с тим што државе

чланице у свом закону могу да предвиде и нижу границу, али не испод 13 година), а ако дете има мање од 16 година обрада је законита ако и у мери у којој је пристанак дао или одобрио носилац родитељског права, а руковалац мора да провери ту чињеницу, узимајући у обзир доступну технологију. Уредба забрањује обраду података о личности који откривају расно или етничко порекло, политичко опредељење, верска или филозофска уверења или чланство у синдикату, као и обраду генетских података, биометријских података у сврху јединствене идентификације појединца, података о здравственом стању или података о полном животу или сексуалној оријентацији појединца. Изузетно, могућа је обрада горе наведених посебних категорија података о личности ако су испуњени таксативно наведени услови за то. Тако је обрада ових података допуштена ако је испитаник дао свој изричит пристанак за једну или више одређених сврха (осим ако супротно није прописано правом Уније или државе чланице), ако је обрада потребна ради извршења дужности и остварења посебних права руковооца или испитаника у области радног права и права социјалног осигурања и социјалне заштите, у мери у којој је то одобрено правом Уније или државе чланице или колективног уговора на бази права државе чланице које прописује одговарајуће заштитне мере, ако је обрада потребна ради заштите животних интереса испитаника или другог лица ако испитаник није у могућности да да пристанак, те ако обраду у оквиру својих легитимних активности спроводе, уз одговарајуће заштитне мере, фондације, удружења или било која друга непрофитна тела са политичким, филозофским, верским или синдикалним циљем, под условом да се обрада односи само на чланове или бивше чланове ових тела или лица која имају редовне контакте са њим у вези са његовом сврхом и да подаци о личности нису саопштени изван тих тела без пристанка испитаника. Даље, обрада посебних категорија података о личности допуштена је ако се односи на податке за које је очигледно да их је објавио испитаник, ако је обрада неопходна за успостављање, остваривање и обраду правних захтева или када год судови делују у судском својству, ако је обрада неопходна за потребе значајног јавног интереса на основу права Уније или права државе чланице које је сразмерно жељеном циљу и којим се поштује суштина права на заштиту података и обезбеђују прикладне и посебне мере за заштиту основних права и интереса испитаника. Обрада је дозвољена и у случају када је нужна за потребе превентивне медицине или медицине рада ради процене радних способности запослених, медицинске дијагнозе, пружања социјалне или здравствене заштите или третмана или управљања здравственим и социјалним системима и услугама на основу права Уније или права државе чланице, или у складу са уговором са здравственим радником и у складу са потребним условима и мерама заштите, када је нужна из разлога јавног интереса у области јавног здравља као што је заштита од озбиљних прекограничних претњи здрављу или обезбеђења високих стандарда

квалитета и безбедности здравствене заштите и лекова и медицинских производа, на основу права Уније или права државе чланице којима се прописују одговарајуће и посебне мере за заштиту права и слобода испитаника, посебно чување професионалне тајне и када је обрада нужна за потребе архивирања у јавном интересу, потребе научног или историјског истраживања или статистичке потребе, на основу права Уније или права државе чланице које је сразмерно циљу који се жели постићи, те којим се поштује суштина права на заштиту података и обезбеђују прикладне и посебне мере за заштиту основних права и интереса испитаника.² Државама чланицама је дато овлашћење да задрже или уведу додатне услове, који укључују и ограничења у односу на обраду генетских података, биометријских података или података који се односе на здравље. Што се тиче обраде података о личности који се односе на кривичну осуђиваност и кривична дела и са њима повезане заштитне мере, ова обрада може да се врши само под надзором службеног тела или када је обрада одобрена правом Уније или правом државе чланице којим се прописују одговарајуће заштитне мере за права и слободе испитаника, а сваки свеобухватни регистар о кривичној осуђиваности се води под надзором службеног тела власти. Уредба регулише и обраду за коју није потребна идентификација лица на које се подаци односе, у ком случају руковалац нема обавезу да чува, узима или обрађује додатне информације ради идентификације испитаника само у сврху поштовања Уредбе. Ако у горе наведеном случају руковалац може да докаже да није у могућности да идентификује испитаника, руковалац о томе на одговарајући начин обавештава испитаника, ако је то могуће.

Права испитаника односно лица на које се подаци односе

Уредба предвиђа да је руковалац обавезан да предузме одговарајуће мере како би се испитанику информације које треба да му буду пружене у вези са обрадом, биле дате у сажетом, транспарентном, разумљивом и лако доступном облику, уз употребу јасног и једноставног језика, што се посебно односи на све информације које су посебно намењене детету. Информације се пружају у писаном облику или другим средствима, а ако је прикладно и електронским путем, а ако испитаник то затражи информације се могу пружити и усмено,

² Сходно чл. 9 ст. 3 подаци о личности за потребе превентивне медицине или медицине рада могу да се обрађују када их обрађује стручно тело или се они обрађују под одговорношћу стручног тела на кога се примењује обавеза чувања пословне тајне сходно праву Уније или праву државе чланице или правилима која су одредила надлежна национална тела или друго лице које такође подлеже обавези чувања пословне тајне на основу права Уније или права државе чланице или правилима која су утврдила надлежна национална тела.

ако је идентитет испитаника утврђен другим средствима. Руководалац на захтев пружа испитанику информације о предузетим радњама без непотребног одлагања, најкасније у року од месец дана од дана пријема захтева, а који може да се продужи на још два месеца узимајући у обзир сложеност и број захтева, а о сваком продужењу рока обавештава испитаника у року од месеца дана од дана пријема захтева. Ако руководалац не поступи по захтеву испитаника он га обавештава без одлагања или најкасније месец дана од дана пријема захтева о разлозима зашто није поступио по захтеву и о могућности подношења притужбе надзорном органу и тражења правног лека. Информације, као сва комуникација и предузете мере се, по правилу, пружају без накнаде.³ Ако се подаци о личности који се односе на испитаника прикупљају од испитаника, онда руководалац приликом прикупљања података том лицу пружа следеће информације: идентитет и податке за контакт руковоаца или ако је применљиво његовог представника, податке за контакт овлашћеног лица за заштиту података, ако је то применљиво, сврхе обраде и правни основ за обраду, информације о кориснику или категорији корисника података, уколико постоје, чињеницу да руководалац намерава да податке пренесе трећој земљи или међународној организацији, те постојање или непостојање одлуке Комисије о примерености, односно упућивање на прикладне или одговарајуће заштитне мере и начине прибављања њихове копије или места где су стављене на располагање.⁴ Поред горе наведених информација руководалац испитанику пружа и следеће додатне информације које су потребне да би се обезбедила правична и транспарентна обрада: о року чувања података или ако то није могуће о критеријумима који су коришћени за одређивање тог рока, о постојању права да се од руковоаца затражи приступ подацима и исправка или брисање података или ограничавање обраде у односу на испитаника или права на улагање приговора на обраду, као и права на преносивост података, о праву на подношење притужбе надзорном органу, информације о томе да ли је пружање података о личности уговорна или законска обавеза или нужан услов за склапање уговора, као и да ли испитаник има обавезу да пружи податке и које су последице ако се такви подаци не пруже и информације о постојању аутоматизованог доношења одлука, укључујући и профилисање.⁵ Уколико руководалац намерава да даље обрађује податке у друге сврхе које се разликују од првобитне сврхе, руководалац пре те даље обраде пружа испитанику информације о тој другој сврси и све додатне информације. Ако се подаци од

³ За изузетке видети: чл. 11 ст. 5-7 Уредбе.

⁴ У случају да је обрада заснована на чл. 6 ст. 1 тач. ф Уредбе и легитимне интересе руковоаца или трећег лица.

⁵ Ако је обрада заснована на чл. 6 ст. 1 тач. а и чл. 9 ст. 2 тач. а Уредбе о постојању права да се пристанак повуче у било ком тренутку, без утицаја на законитост обраде пре тог тренутка.

личности не прикупљају од испитаника, руковалац испитанику пружа поред информација које му пружа и у случају да су подаци прикупљени од њега и информације о категорији података о личности који су у питању. Даље, руковалац испитанику пружа и све додатне информације потребне да би се обезбедила правична и транспарентна обрада у односу на испитаника.⁶ Поменуте информације се пружају у разумном року након добијања података, а најкасније у року од месец дана узимајући у обзир посебне околности обраде, а ако се подаци о личности користе приликом комуникације са испитаником најкасније приликом прве комуникације са њим, а ако је предвиђено откривање података другом кориснику најкасније када се подаци о личности први пут открију. Информације се не пружају испитанику ако их он већ поседује, ако би пружање тих информација било немогуће или би захтевало несразмерне напоре, посебно за обраде у сврхе архивирања у јавном интересу, у сврхе научног или историјског истраживања или у статистичке сврхе, или ако би обавеза обавештавања вероватно онемогућила или озбиљно угрозила остваривање циљева обраде (у ком случају руковалац предузима одговарајуће мере за заштиту права, слободе и легитимних интереса испитаника, што укључује и стављање информација на располагање јавности), те ако је добијање или откривање података изричито прописано правом Уније или правом државе чланице које се примењује на руковоаца, а које предвиђа одговарајуће мере заштите легитимних интереса испитаника и ако подаци о личности морају остати поверљиви у складу са обавезом чувања професионалне тајне, коју уређује право Уније или државе чланице. Уредба такође предвиђа и да испитаник има право да од руковоаца добије потврду о томе да ли се његови подаци обрађују, а ако је то случај он има право приступа подацима о личности и информацијама о: сврси обраде, категоријама података, корисницима или категоријама корисника којима су подаци откривени или ће бити откривени, о предвиђеном року чувања (ако је то могуће), постојању права на исправку или брисање података, ограничавање обраде и права на приговор, о праву на подношење притужбе надзорном органу, те о свакој доступној информацији о извору података ако се они не прикупљају од испитаника и о постојању аутоматског доношења одлука. Обавеза је руковоаца да обезбеди копију података о личности који се обрађују, с тим да постојање овог права не сме негативно да утиче на права и слободе других. Испитаник има право на исправку и на брисање података. Када је у питању исправка података испитаник има право да му руководицац омогући исправку нетачних података, те право да допуни непотпуне податке. Испитаник има право да му

⁶ У питању су све информације које руковалац пружа испитанику и када податке прикупља од њега, уз додатак информација о постојању легитимног интереса руковоаца или трећег лица, када за тим има потребе, те информација о извору података и према потреби да ли долазе из јавно доступних извора.

руководалац омогући брисање података о личности који се на њега односе, а руководалац има обавезу да те податке обрише ако они нису више нужни за сврхе за које су прикупљени или обрађени, ако испитаник повуче свој пристанак, ако је испитаник уложио приговор на обраду, ако су подаци незаконито обрађени, ако се морају обрисати ради поступања по законској обавези и ако су прикупљени у вези са понудом услуга информационог друштва.⁷ Ако је руководалац јавно објавио податке о личности, а дужан их је обрисати, узимајући у обзир доступну технологију и трошкове спровођења, он предузима разумне мере које укључују техничке мере, да би информисао руковоаоце обраде који обрађују личне податке да је испитаник затражио од тих руковоаца да избришу све линкове до тих података или њихову копију или реконструкцију. Испитаник, такође, има право да му се обезбеди ограничење обраде од стране руковоаца ако испитаник оспорава тачност података, ако је обрада незаконита, ако руковоаоцима више нису потребни подаци о личности за потребе обраде, а испитаник их тражи ради постављања, остваривања или одбране правних захтева и ако је испитаник уложио приговор на обраду. У случају да је обрада ограничена такви подаци о личности смеју да се обрађују само уз пристанак испитаника, изузев чувања или постављања, остваривања или одбране правних захтева или заштите права другог лица или због важног јавног интереса. Руководалац такође има обавезу да о свакој исправци, брисању или ограничењу обраде обавести сваког корисника коме су подаци откривени. Испитаник, сходно Уредби, има право и на преносивост података, што укључује његово право да од руковоаца коме је пружио податке прими податке о личности који се односе на њега у структурираном, уобичајеном и машински читљивом формату и његово право да те податке пренесе другом руковоацу података без ометања првобитног руковоаца, ако се обрада заснива на пристанку и ако се обрада врши аутоматски. Ако је то технички изводљиво испитаник има право на непосредан пренос података од једног руковоаца до другог.⁸ Даље, испитаник има право да на основу своје посебне ситуације у сваком тренутку уложи приговор на обраду података о личности који се односе на њега, при чему руководалац не може више да обрађује такве податке изузев ако докаже да постоје уверљиви легитимни разлози за обраду који преовлађују над интересима, правима и слободама испитаника или ради постављања,

⁷ Право на брисање се не примењује ако је обрада нужна ради остваривања права на слободу мишљења и информисања, ради поштовања правне обавезе којом се захтева обрада или ради извршења задатка који се обавља у јавном интересу или у оквиру службених овлашћења руководиоца обраде, због јавног интереса у области здравља, за потребе архивирања у јавном интересу, у сврхе научног или историјског истраживања или у статистичке сврхе и ради постављања, остваривања или одбране правних захтева.

⁸ Ово право се не примењује на обраду нужну за обављање задатка од јавног интереса или при вршењу службених овлашћења руковоаца.

остваривања и одбране правних захтеva. У случају да се подаци обрађују за потребе директног маркетинга испитаник има право да у сваком тренутку уложи приговор на обраду својих података о личности за потребе таквог маркетинга, што укључује и израду профила и тада се подаци о личности више не могу обрађивати у такве сврхе. О овом свом праву испитаник мора бити обавештен најкасније приликом прве комуникације са њим, и то мора да се прикаже јасно и одвојено од осталих информација. Испитаник има право да се на њега не односи одлука која се заснива искључиво на аутоматизованој обради, укључујући израду профила, а која производи правне ефекте који се на њега односе или на сличан начин значајно утичу на њега, изузев ако је одлука нужна за закључивање или извршење уговора између испитаника и руковоаца, дозвољена правом Уније или правом државе чланице које се примењује на руковоаца и које прописује одговарајуће заштитне мере за права и слободе и легитимне интересе испитаника или ако је заснована на изричитом пристанку испитаника. Обим горе наведених права и обавеза може се ограничити законском мером на основу права Уније или права државе чланице које се примењује на руковоаца или обрађивача ако те одредбе одговарају правима и обавезама предвиђеним у чл. 12 до 22 Уредбе, ако се тим ограничењима поштује суштина основних права и слобода, те оно представља нужну и сразмерну меру у демократском друштву за заштиту националне безбедности, одбране, јавне безбедности, спречавања, истраге, откривања или гоњења кривичних дела или извршења кривичних санкција, ради других важних циљева од општег интереса и слично.⁹

Руковалац и обрађивач података

Сходно одредбама Уредбе руковалац има обавезу да спроводи одговарајуће техничке и организационе мере да би обезбедио да се обрада врши у складу са овом Уредбом и како би то могао да докаже, а ове мере се према потреби преиспитују и ажурирају. Узимајући у обзир најновији технолошки развој, трошкове спровођења и природу, обим, контекст и сврхе обраде, као и ризике различитих степена вероватноће и озбиљности за права и слободе физичких лица који произилазе из обраде података, руковалац и у време одређивање средстава обраде и у време саме обраде, примењује одговарајуће техничке и организационе мере за омогућавање делотворне примене начела заштите података и у обраду укључује заштитне мере. Руковалац примењује одговарајуће техничке и организационе мере којима се обезбеђује да се интегрисаним начином обраде само подаци о личности који су нужни за сваку

⁹ Детаљније о томе због којих још важних циљева може да се изврши ограничење обима права и обавеза, те о томе које све посебне одредбе треба да садржи свака законодавна мера видети: чл. 23 ст. 1 и 2 Уредбе.

посебну сврху обраде. Ако два или више руковоаца заједнички одреде сврхе и начине обраде они се сматрају заједничким руковоацима и они на транспарентан начин међусобним договором одређују одговорности свакога од њих у циљу извршавања обавеза из Уредбе. У случају да на основу чл. 3 ст. 2 Уредбе обраду врши руковалац или обрађивач који немају седиште у Унији, онда руковалац или обрађивач писаним путем именују представника у Унији. Ако се обрада спроводи у име руковоаца, онда руковоаци могу да се користе само таквим обрађивачима који у довољној мери јемче спровођење одговарајућих техничких и организационих мера тако да обрада буде у складу са захтевима које предвиђа Уредба и да обезбеђује заштиту права лица на које се подаци односе. Обрађивач не сме да ангажује другог обрађивача без претходног писаног одобрења руковоаца, а обрада од стране обрађивача се уређује уговором или другим правим актом у складу са правом Уније или правом државе чланице, који обавезује обрађивача према руковоацу, а који наводи предмет и трајање обраде, природу и сврху обраде, врсту података о личности и категорије испитаника, те обавезе и права руковоаца.¹⁰ У случају да обрађивач ангажује другог обрађивача за вршење посебних активности обраде у име руковоаца, за тог другог обрађивача на основу уговора или другог правног акта важе исте обавезе заштите података као и оне наведене у уговору или правном акту између руковоаца или обрађивача, а посебно обавеза давање довољних јемстава за примену одговарајућих техничких и организационих мера у складу са захтевима из ове Уредбе. Ако други обрађивач не испуњава обавезе заштите података, први обрађивач остаје у потпуности одговоран руковоацу за извршење обавеза другог обрађивача. У случају да обрађивач крши ову Уредбу тако што одређују сврху и начине обраде података, онда се он сматра руковоацем у вези са том обрадом. Свако лице које поступа по овлашћењу руковоаца или обрађивача, а има приступ подацима о личности, по правилу те податке не сме да обрађује без налога руковоаца. Такође, Уредба предвиђа да сваки руковалац води евиденцију активности обраде за које је одговоран.¹¹ Руковалац и обрађивач, а у одговарајућим случајевима и њихови представници, на захтев сарађују са надзорним органом у обављању његових задатака. Уредба даље предвиђа да руковалац и обрађивач примењују одговарајуће техничке и организационе мере како би постигли одговарајући ниво безбедности сходно ризику, што подразумева: псеудонимизацију и енкрипцију података о личности, способност обезбеђења трајне поверљивости, целовитости, доступности и отпорности система и услуга обраде, способност благовременог успостављања поновне доступности података о личности и

¹⁰ О томе шта се овим уговором или правним актом посебно одређује видети: чл. 28 ст. 3 тач. а-х Уредбе.

¹¹ О томе које информације та евиденција садржи видети: чл. 30 ст. 1 тач. а-г Уредбе, а о евиденцији коју воде обрађивачи видети: чл. 30 ст. 2 тач. а-д Уредбе.

приступа њима у случају физичког или техничког инцидента и процес за редовно тестирање, оцењивање и процењивање делотворности техничких и организационих мера за обезбеђење безбедности обраде. Приликом процене одговарајућег нивоа безбедности узимају се у обзир посебно ризици које представља обрада, а посебно ризици од случајног или незаконитог уништења, губитка, измене, неовлашћеног откривања или неовлашћеног приступа подацима који су пренети, сачувани или на други начин обрађивани. У случају да дође до повреде безбедности података о личности, руковалац без непотребног одлагања и уколико је то могуће најкасније 72 сата након сазнања о тој повреди званично обавештава надлежни надзорни орган, осим у случају да није вероватно да ће тиме бити угрожена права и слободе физичких лица, а обрађивач по сазнању за повреду безбедности података о томе без непотребног одлагања званично обавештава руковоаца.¹² Такође, када је вероватно да ће повреда безбедности података о личности проузроковати велики ризик за права и слободе појединаца руковалац о томе обавештава испитаника.¹³ Ако постоји вероватноћа да ће нека врста обраде проузроковати велики ризик за права и слободе појединаца руковалац пре обраде врши процену утицаја предвиђених поступака обраде на заштиту података о личности. Процена је обавезна посебно у случају систематске и обимне процене личних аспеката у вези са појединцима која се заснива на аутоматизованој обради и на основу које се доносе одлуке које производе правна дејства на појединца или на сличан начин значајно утичу на њега, масовне обраде посебних категорија података или података који се односе на кривична дела и осуде и у случају обимног систематског праћења јавно доступног простора.¹⁴ Руковалац се консултује са надзорним органом пре обраде ако је процена утицаја у вези са заштитом података показала велики ризик у случају да руковалац не примени мере за ублажавање ризика. У случају да надзорни орган сматра да би се намераваном обрадом кршила ова Уредба, посебно ако руковалац није у довољној мери утврдио или умањио ризик, надзорни орган у предвиђеном року саветује руковоаца, а по потреби и обрађивача. Руковалац и обрађивач имају обавезу именовања службеника за заштиту података увек када обраду врши орган јавне власти или јавно тело, када се основне делатности руковоаца или обрађивача састоје од поступака обраде који захтевају редовно и систематско масовно праћење испитаника у великој мери и ако се основне делатности руковоаца или обрађивача састоје из опсежне обраде посебних категорија података и података који се односе на кривична дела и осуде.¹⁵

¹² Уредба у чл. 33 ст. 3 ближе прописује минимум садржаја званичног обавештења.

¹³ О случајевима када обавештавање појединаца није обавезно видети: чл. 34 ст. 3 Уредбе.

¹⁴ О томе шта најмање обухвата процена видети: чл. 35 ст. 7.

¹⁵ О положају службеника за заштиту података, те о његовим задацима видети: чл. 38 и 39 Уредбе.

Пренос података о личности трећим земљама или међународним организацијама

Уредба предвиђа опште правило да сваки пренос података о личности који се обрађују или су намењени обради након преноса у трећу земљу или међународну организацију одвија се једино ако руковалац и обрађивач поступају у складу са условима преноса предвиђеним у овом поглављу, а који важе и за даље преносе у трећу земљу или међународну организацију. Уредба предвиђа два основа за пренос података у трећу земљу или међународну организацију: пренос на основу одлуке о адекватности и пренос на који се примењују одговарајуће заштитне мере. У првом случају пренос се врши ако Комисија одлучи да трећа земља, подручје или један или више сектора унутар те треће земље или међународна организација обезбеђује адекватан ниво заштите и за такав пренос није потребно посебно одобрење. Приликом процене адекватног нивоа заштите Комисија посебно узима у обзир: владавину права, поштовање људских права и основних слобода, релевантно опште и секторско законодавство, постојање и делотворно функционисање независних надзорних органа са одговорношћу за обезбеђивање и спровођење поштовање правила о заштити података, као и међународне обавезе које је трећа земља или међународна организација преузела. Комисија након процене адекватног нивоа заштите може актом за спровођење да одлучи да трећа земља, подручје, један или више сектора унутар ње или међународна организација обезбеђује адекватан ниво заштите, а тим актом се предвиђа и механизам за периодично преиспитивање најмање сваке четири године. Комисија константно прати стање у трећим земљама и међународним организацијама, и ако трећа земља или међународна организације више не обезбеђује адекватан ниво заштите Комисија актима за спровођење ставља ван снаге, мења или суспендује своју првобитну одлуку без ретроактивног дејства. Ако није донета одлука о адекватности, руковалац или обрађивач могу да пренесу податке о личности у трећу земљу или међународну организацију само ако су предвидели одговарајуће заштитне мере и под условом да испитаницима стоје на располагању остварива права и делотворна судска заштита.¹⁶ Уредба даље предвиђа да све судске пресуде или управне одлуке треће земље којима се од руковоаоца захтева пренос или откривање података о личности могу бити признате или извршиве само ако се заснивају на међународном споразуму, као што је уговор о узајамној правној помоћи између треће земље и Уније или државе чланице, не доводећи у питање друге разлоге за пренос. Изузетно, ако не постоји одлука о адекватности или одговарајуће

¹⁶ Детаљније о томе шта могу пружати одговарајуће заштитне мере видети: чл. 46 ст. 2 (заштитне мере без посебног овлашћења надзорног тела) и ст. 3 Уредбе (заштитне мере са одобрењем надлежног надзорног тела).

заштитне мере, пренос података о личности у трећу земљу или међународну организацију врши се само ако: је испитаник изричито пристао на то након што је упознат са могућим ризицима таквог преноса, пренос је нужан за извршење уговора између испитаника и руковоаца или примену предуговорних мера на захтев испитаника, пренос је нужан за склапање и извршење уговора склопљеног у интересу испитаника, између руковоаца и другог физичког или правног лица, ако је пренос нужан из важних разлога јавног интереса, пренос је нужан за постављање, остваривање или одбрану правних захтева, пренос је потребан за заштиту животно важних интереса испитаника или других лица, ако испитаник не може физички или правно да да свој пристанак и ако се пренос врши из регистра који служи за пружање информација јавности и који је отворен на увид јавности или било ком лицу које има оправдани интерес, у мери у којој су испуњени услови за увид у том посебном случају. Уколико се не ради ни о једном горе наведеном случају, онда се пренос у трећу земљу или међународну организацију може извршити само ако се пренос не понавља, ако се односи на ограничен број испитаника, нужан је за потребе нужних и уверљивих легитимних интереса руковоаца над којима не преовлађују интереси или права или слободе, а руковалац је проценио све околности преноса и на основу тога је предвидео одговарајуће заштитне мере у погледу заштите података о личности.

4) ДАТУМ СТУПАЊА НА СНАГУ

Уредба ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније, а примењује се од 25. маја 2018. године.

5) ИЗВОРИ

Уредба (EU) 2016/679 Европског парламента и Савета од 27. априла 2016. године о заштити појединаца у вези са обрадом података о личности и о слободном кретању таквих података, и о стављању ван снаге Директиве 95/46/ЕЗ (Општа уредба о заштити података – *Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation)*, *Official Journal of the European Union (OJ)*, L 119, 4.5.2016.

Директива 95/46/ЕЗ Европског парламента и Савета од 24. октобра 1995. године о заштити појединаца у вези с обрадом података о личности и о слободном протеклу таквих података – *Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data*, *Official Journal L 281, 23/11/1995*.

6) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Материја заштите података о личности у Републици Србији уређена је Законом о заштити података о личности („Службени гласник РС“, бр. 97/2008, 104/2009, 68/2012 и 107/2017). Овим законом су услови за прикупљање и обраду података о личности, права лица и заштита права лица чији се подаци прикупљају и обрађују, ограничења заштите података о личности, поступак пред надлежним органом за заштиту података о личности, обезбеђење података, евиденција, изношење података из Републике Србије и надзор над извршавањем овог закона. Овим законом је заштита података о личности обезбеђена сваком физичком лицу. Законом су регулисани услови за обраду, пристанак лица на које се подаци односе на обраду, обрада без пристанка, права и заштита права испитаника, те ограничења ових права, обавезе руковоаца и надлежност јавног контролног органа – Повереника за заштиту података о личности. Генерално одредбе поменутог закона и у време доношења нису биле усклађене са важећим прописима Европске уније – Директивом 95/46/ЕЗ Европског парламента и Савета. Доношењем Опште Уредбе о заштити података о личности 2016/679, којом је поменута Директива стављена ван снаге, област заштите података о личности је подигнута на виши ниво, посебно у погледу права испитаника и обавеза руковоаца, те преноса података у треће земље и надлежности надзорних органа, те је у том смислу потребно и да наш закон у овој области прати одговарајућа решења у прописима Европске уније.